

som ikke havde den ydre Uddannelse men de indre Betingelser, lært mange gode Skoletanker. Jeg vil derfor kun sige, at naar vi nu faa Friskolen stillet saa godt, som Ministeren vil stille den, er jeg taknemmelig derfor undtagen med Hensyn til eet Punkt, og det er dette, at dersom der skulde være en Friskole, som muligvis var mindre god, og som trængte til noget Eftersyn, ja, som maaske Skolekommissionen eller andre kunde ønske sig fri for, kan man risikere, at der i sidste Instans til Dommer over denne Skole efter Ministerens Bygning af Lovforslaget kan komme en Statsskolelærer. Det skulde være den sidste, man skulde tage til at dømme over en saadan Friskole.

Jeg skal saa sige lidt om Kirkesangerne. Det er ikke lidt, der ofres for at faa vore Kirkesangere uddannede paa Seminarierne. Skulde det ikke være muligt, at vi kunde faa lidt af al den Sanghistorie taget bort fra Lærerne, de 100 Salmer? (*K. M. Klausen*: Det er 130.) Naa, ja, men hvor lang Tid tro De ikke, det tager, og hvor stor Bekostning er der ikke forbundet dermed? Vi maa altsaa huske, at der er en Bekostning, og den have vi taget paa Forhaand. Nu kaldes han altsaa, og der staar udtrykkeligt i ethvert Opslag om Embeder: Den, der faar dette Embede, er forpligtet til at styre Kirkesangen. Han ved altsaa paa Forhaand, hvad han gaar ind til. Nu kan det godt være, at der er en hel Del Lærere, som bliver ked af denne Søndagshistorie og kan ønske at have Søndagen fuldt ud som Fridag. Andre kunne maaske ogsaa føle sig stærkt trykkede af at skulle sidde og høre paa Præsten. (*K. M. Klausen*: Det er rigtigt!) Ja, det kan godt være, men Ulykken er ikke stor, for han faar dog en hundrede Kroner for det, og vi have uddannet ham til det, og han kan jo frasige sig sit Embede, hvis han synes, det er for haardt. Nej, fra den Side kunne vi ikke se Sagen. Man maa se den fra en anden Side, nemlig fra Befolkningens. Man tror, at en Mand, der har Eksamen, kan forestaa Kirkesangen, men det kan godt være, at man faar den værste Værlhals, der kan tænkes, at man faar en Mand, der slét ikke forstaar at optræde som Kirkesanger, der hverken har Maaden eller Aanden til at gøre det, og som Befolkningen derfor muligvis bliver ked af at have til Kirkesanger. Her mener jeg, at vi maa give Kommunerne frit Spillerum, saa at de, naar de faa en saadan kaldet, en skønne Dag kunne sige til ham: Hør, vi — eller Autoriteterne — synes ikke om at have dig til Kirkesanger længere paa Grund af det og det, vi have gode Grunde at anføre. Men

saa maa han ogsaa frafalde den Løn, han er kaldet til, saa at de kunne faa den til Hjælp til Lønning af en anden. Det kan neppe være saa farligt, vi kunne faa mange rigtig gode Sangere ude omkring. Det værste kan maaske blive, at de ikke rigtigt forstaa at føre Kirkesangen i Kirken. At der er mange i Kommunerne, som synge og gerne ville paatage sig Kirkesangen og mene at kunne gøre det bedre end mange af Kirkesangerne, behøver man ikke gaa langt for at høre. Men det kan nok være, at det kan blive vanskeligt at faa en Mand, som er passende til at føre Kirkesangen. Imidlertid mener jeg, at Friheden maa lægges over til Kommunerne og ikke lægges saaledes, at Læreren en skønne Dag kan melde Pas og sige: Nu vil jeg ikke længere være Kirkesanger og saa gaa sin Vej. Jeg tror, at det er for megen Frihed at lægge i Læreren Haand.

Kierkegaard: I mere end 30 Aar har jeg taget aktiv Del i det Arbejde, som udføres i Folkeskolen, og i denne min lange Tjenestetid ha jeg blandt andet gjort den Erfaring, at der er tre Ting, som nødvendigvis maa til, hvis Læreren Gerning i Skolen skal bære saa god Frugt, som vi alle ønske, at den skal bære. Som den første Ting vil jeg nævne, at Læreren økonomisk maa være stillet saaledes, at han med Liv og Lyst kan øve sin Gerning. Den Mand, der skal pines af Næringssorger, kan ikke undervise med Liv, det er umuligt, og er Livligheden borte, bliver Undervisningen kun maadelig. Regeringen og Rigsdagen have haft aabent Blik for denne Nødvendighed, og det forekomme mig, at den danske Lærerstand har Grund til at være Lovgivningsmagten taknemmelig for den Lønningslov, som udgik herfra i 1908. Den Anstødssten, som der tidligere var, er altsaa fjernet, og det er min Tro, som det ogsaa er mit Haab, at de Udgifter, der udredes hertil, ere blevne og fremdeles ville blive Folkeskolen til Gavn og komme til at yde gyldne Renter til den fremtidige Ungdom.

Som den anden Ting, der er nødvendig for Arbejdets Skyld, vil jeg nævne, at Lærerne faa Lov til at udvikle sig i Frihed under Arbejdet i Skolen, saa det kan kendes, at det er en Personlighed, der raader indenfor Skolens fire Vægge, saa at det kan kendes, at hans Undervisning er præget af denne hans Personlighed. En saadan Frihed forekommer det mig, at Danmarks Lærere have haft i længere Tid, ikke mindst i den sidste Tid, maaske den sidste Menneskealder. Det Tilsyn, det Skolestyre, hvor-